

Stručni članak
UDK 371.33:821.131.1-34:821.111-34

Primljen 01. 04. 2004.
Prihvaćen 14. 01. 2004.

OBRADA BAJKE U NASTAVI STRANIH JEZIKA (primjeri iz nastave talijanskoga i engleskoga jezika)

Trišnja Pejić, Magdalena Nigoević

Škola stranih jezika ST SPEKTAR, Sveučilište u Splitu

Uvođenjem bajki u nastavu stranih jezika daje se novi smisao jeziku koji se podučava i usvaja. Taj nam jezik postaje bliži jer je ono o čemu govorimo duboko ukorijenjeno u kolektivnoj svijesti. U nastavi stranih jezika bajka je pogodna za razvijanje svih jezičnih vještina: slušanja, govorenja, čitanja i pisanja, za uvođenje i uvježbavanje vokabulara i gramatike, te razvijanje sposobnosti kritičkog mišljenja. Autorice u tekstu prezentiraju različite primjere obrade bajki u nastavi talijanskog i engleskog jezika.

Ključne riječi: bajka, talijanski jezik, engleski jezik, primjeri obrade bajki

Bajke su baština cijeloga svijeta. Nastale su usmenom predajom te ih je stoga lakše razumjeti nego druge književne vrste. Jedinствене su, ne samo kao književni oblik, nego i kao umjetnička djela jer su odraz društva i kulture, te moralnih vrijednosti. Svijest o bajci dio je našeg kolektivnog iskustva. Svaki će pojedinac u različitim trenucima svojega života doživjeti bajku na različit način (Bettelheim, 2000:20). Svako je novo znanje moguće jer se nastavlja na prijašnje i to bi se trebalo iskoristiti i u nastavi stranih jezika. Uvođenjem bajki u nastavu stranog jezika, prenosimo poznate pojmove, likove i priče; prepričavanjem dajemo novi smisao jeziku koji usvajamo, taj nam jezik postaje bliži jer ono o čemu govorimo duboko je ukorijenjeno u našoj svijesti. Bajke time istodobno služe i za učenje jezika i za stvaranje novih slika o svijetu. Nekoliko osobina čini bajke izrazito prikladnima u učenju stranog jezika:

- strogo utvrđeni kronološki red,
- ponavljanje riječi i rečenica,
- predvidljivost događanja,
- jednostavnost strukture,
- konkretan vokabular,
- prirodni rečenični ritam i intonacija.

U nastavi stranih jezika bajka je pogodna za razvijanje svih jezičnih vještina: slušanja, govorenja, čitanja i pisanja, za uvođenje i uvježbavanje vokabulara i gramatike, te za

razvijanje sposobnosti kritičkog mišljenja (Taylor 2000). U tekstu koji slijedi prikazat ćemo primjere i mogućnosti obrade bajki u nastavi talijanskoga i engleskoga jezika (*Biancaneve*, *Little Red Riding Hood*, *Cinderella* i *The Princess and the Pea*).

OBRADA BAJKE U NASTAVI TALIJANSKOG JEZIKA

Target: stariji adolescenti i odrasli učenici nakon 300 sati učenja.

Jezični i nejezični ciljevi:

- uvježbavanje uporabe prošlih vremena, tvorba riječi, stjecanje i uporaba novog vokabulara;
- razvijanje receptivnih i produktivnih jezičnih vještina;
- uvježbavanje interpretativnog čitanja, intonacije i ritma;
- razvijanje grupne tolerancije i kritičkog mišljenja.

Vrijeme obrade: četiri nastavna sata u trajanju od 45 minuta.

Nastavna sredstva: laminirane kartice sa slovima, laminirane kartice s dijelovima bajke, samoljepljiva traka, preslika teksta bajke i preslika teksta iz dnevnog tiska u broju koji odgovara broju učenika, jednojezični rječnik talijanskog jezika.

Uvodni dio sata:

U uvodnom dijelu sata uvodi se vokabular kroz igru «pogađanja riječi» na osnovi početnih slova. Potrebno je pripremiti laminirane kartice sa slovima koja se nalaze u naslovu bajke. Uzima se nasumce po jedno slovo i nudi se definicija riječi (Prilog br.1) koja počinje tim slovom, a učenici je moraju pogoditi. Primjerice, pokaže se kartica sa slovom *N* i kaže: *Venire al mondo, alla luce*; učenici odgovaraju *Nascita*. Kartica se potom prilijepi na ploču i nastavlja se na isti način dok se ne iskoriste sva slova iz naslova. Učenicima otkrivaju naslov bajke iz ispremiješanih slova. Stavljanjem slova na ploču u pravilnom redosljedju, ali u obrnutom smjeru ponavlja se i uvježbava uvedeni vokabular. Nastavnik postavlja pitanje *B come...?*, a učenici odgovaraju *Boccone* i daju definiciju riječi.

Razrada bajke:

Brainstorming: U razgovoru s učenicima nastavnik će ih pozvati da se prisjete tipičnih izraza koji odgovaraju pripovjedačkoj strukturi bajke, te će ih napisati na ploču na talijanskom jeziku: *c'era una volta...*, *un giorno accadde che...*, *cammina, cammina...*, *all'improvviso, un giorno mentre...*, *detto, fatto...*, *...vissero felici e contenti...* (La Cara i Prezioso, 1998: 113). Nakon toga nastavnik izlaže laminirane kartice (Prilog br. 2) koje sadržavaju dijelove bajke s izjavama likova iz bajke i postavlja pitanja: *Chi lo dice? Quando lo dice? A chi? Perché?*. Učenici odgovaraju i definiraju likove iz bajke, a kartice se potom slažu prema redosljedju priče. Sve bajke imaju određenu unutarnju strukturu tako da se mogu podijeliti na niz segmenata od kojih svaki ima svoju funkciju (Propp 1982, Rodari 1975). Sljedećom se aktivnošću uvode pridjevi koji će pomoći u karakterizaciji likova. Učenicima se ponudi lista pridjeva (Prilog br. 3). U parovima, učenici odabiru pridjeve koji karakteriziraju pojedini lik

iz bajke, te ih objašnjavaju pred cijelim razredom.

Potom se razred dijeli na skupine od 4-5 učenika koji zajednički rekonstruiraju cijelu bajku, koristeći dosadašnji input: leksik, izraze tipične za bajku, izjave, te karakterizaciju likova. Nastavnik prati rad skupina i pomaže prema potrebi.

Rad na tekstu bajke

Nakon usmene obrade čitan se tekst bajke. On se podijeli na dijelove i stavi na laminirane kartice. Svaki učenik dobije jedan ili više dijelova za čitanje. Čitanje naglas počinje učenik koji ima prvi dio bajke: *C'era una volta...* Ostali učenici pažljivo slušaju i odlučuju o redoslijedu svojega dijela. Na taj način svi učenici zajedno sudjeluju u čitanju priče.

Utvrdjivanje jezičnih struktura

Nakon upoznavanja s osnovnim značajkama teksta, istim skupinama učenika dodijele se tri različita zadatka:

1. određivanje glagolskih vremena i njihova uporaba,
2. tvorba riječ s osvrtnom na najčešće sufikse i njihova značenja,
3. pronalaženje izraza koji sadržavaju nazive boja u samom tekstu te pronalaženje ostalih takvih izraza u zadanim rječnicima (e.g.: *passare la notte in bianco, essere al verde...*).

Predstavnik svake skupine izlaže na kraju njihove odgovore ostalima u razredu, nakon čega se zajednički u frontalnom obliku rada usvojeno znanje utvrđuje i sistematizira.

Rasprava i zaključak

U ovoj fazi nastavnog sata aktualizira se i promatra bajka s kulturološkog aspekta. Raspravlja se o njezinom globalnom značenju. bajke te njezinim vrijednostima koje su prisutne u životu svakog čovjeka. Učenicima se ponudi članak objavljen u dnevnom tisku, primjerice u novinama *La Repubblica* od 3. listopada 2003., pod naslovom *Tutto il mondo in una fiaba*, koji govori o sveprisutnosti bajke u modernom svijetu. Nakon čitanja i rasprave učenici moraju napisati zadaću na temu iz toga članka: *Le fiabe? Sono nate per gli adulti, raccontate dalle donne ma poi raccolte e scritte da autori maschi.*

OBRADA BAJKE U NASTAVI ENGLESKOG JEZIKA

Target: stariji adolescenti i odrasli učenici nakon 300 sati učenja.

Ciljevi:

- uočavanje vrijednosti bajke kao književne vrste i njezinih moralnih pouka koje imaju trajnu i univerzalnu vrijednost;
- osuvremenjivanje bajke i uvođenje pojma moderne bajke;
- uvježbavanje četiriju jezičnih vještina: slušanje, govorenje, čitanje i pisanje;
- uvježbavanje uporabe prošlih vremena, stjecanje i uporaba novog vokabulara;
- razvijanje skupne tolerancije i kritičkog mišljenja.

Vrijeme obrade: dva nastavna sata u trajanju od 45 minuta.

Nastavna sredstva: preslik tekstova bajki *The Little Girl and the Wolf* i *The Princess and the Bowling Ball* u broju koji odgovara broju učenika, audio-snimka bajke *An Alternative Cinderella*, laminirane kartice s dijelovima bajke *The Princess and the Bowling Ball*, laminirane kartice sa zadanim riječima, *gap filling* zadatak.

Nastavna pomagala: kazetofon.

U uvodnom dijelu sata (*brainstorming*) nastavnik poziva učenike da se prisjete nekih bajki koje su kao djeca čitali na materinskom jeziku, njihovih glavnih likova i sadržaja. Naslove tih bajki napiše se na ploču, na engleskom jeziku. U razgovoru s učenicima nastavnik će učenike potaknuti da nabroje zajedničke osobine sadržaja različitih bajki (pobjeda dobra nad zlim, tipizirani likovi, začarana mjesta, magični predmeti, nadnaravne moći, moralna pouka itd.). Navedene će osobine napisati na ploču na stranom jeziku. U raspravi se pretpostavlja da su mnogi današnji filmovi i romani nastali na osnovi tradicionalnih bajki. Nastavnik će nadalje potaknuti učenike da razmisle i predlože zamjenu tradicionalnih likova, mjesta i predmeta s odgovarajućim inačicama iz suvremenog svijeta, primjerice: *a flying carpet* → *a flying car*, *a witch* → *a terrorist*, *a forest* → *a shopping center* itd. Potom se pristupa obradi tekstova, te se nakon svake obrade uočavaju razlike između tradicionalne i moderne verzije.

Obrada bajke

- a. Na početku obrade bajke *The Little Girl and the Wolf* nastavnik s učenicima u frontalnom obliku rada ponavlja sadržaj bajke. Tekst modernizirane bajke o Crvenkapici razlikuje se od tradicionalne verzije samo u završetku: suvremena Crvenkapica iz košare vadi automatsku pušku i ubija vuka. Pouka: nije lako prevariti današnje djevojčice. (Swan i Walker, 1999:173) (Prilog br. 4). Glagoli u tekstu zadani su u infinitivnom obliku, pa ih, za uvježbavanje uporabe prošlih vremena, učenici moraju staviti u odgovarajuće glagolsko vrijeme. Učenici taj zadatak rješavaju individualno i provjeravaju ga u parovima, a potom ga raspravljaju zajednički s nastavnikom. Također raspravljaju o novom završetku bajke i novoj pouci koju takva inačica donosi.
- b. Prije slušanja bajke nastavnik u frontalnom radu s učenicima ponavlja tradicionalnu bajku o Pepeljuzi, njezine glavne likove i događaje. Učenici će poslušati audio-snimku modernizirane bajke o Pepeljuzi - *An Alternative Cinderella* (Naunton, 1996: 48). *An Alternative Cinderella* smještena je u suvremeni svijet, likovi se bave suvremenim poslovima i muče ih problemi današnjeg svijeta. Prije slušanja nastavnik će ponuditi učenicima *gap filling* tekst (Prilog br. 5). Njihov je zadatak da ga tijekom slušanja popune riječima koje nedostaju. Nakon slušanja nastavnik u frontalnom radu s učenicima provjerava njihove odgovore. Potom će nastavnik pozvati učenike da tijekom drugog slušanja pozornost obrate na razlike između tradicionalne i moderne verzije, te da o tome prave zabilješke. Cilj je zadatka razvijati vještinu slušanja i pisanja bilješki koje se potom, u frontalnom obliku rada provjeravaju i upotpunjuju. Učenici će u parovima promisliti o drugačijoj, suvremenijoj pouci bajke, koju će ujedno argumentirati.
- c. Nastavnik će se zajedno s učenicima prisjetiti tradicionalne bajke *Kraljevna na zrnu*

graška. Za ovu nastavnu jedinicu odabrana je modernizirana verzija *The Princess and the Bowling Ball* (*English Teaching Forum*, 1995: 58), tj. verzija koja odstupa od tradicionalne bajke u njezinom osnovnom etičkom elementu - moralnoj vrijednosti. U toj verziji princ je postupio nepošteno i prevario svoje roditelje. Nastavnik će tekst bajke podijeliti na dijelove i svaki će dio odvojeno napisati na jednoj laminiranoj kartici. Učenike će podijeliti u male skupine od 5-6 učenika i svakome učeniku u skupini ponudit će dio teksta bajke. Učenik ga mora samostalno pročitati, izreći naglas drugima u svojoj skupini, te zajedno s ostalim članovima skupine, pokušati složiti redosljed teksta. Svrha je ovog zadatka razvijati vještinu čitanja s razumijevanjem, vještinu slušanja i kritičko mišljenje. Kroz raspravu u skupini učenici će utvrditi razliku između tradicionalne i modernizirane verzije bajke, da bi u plenarnoj raspravi izrazili mišljenje o pouci te bajke. Nastavnik će usmjeravanjem rasprave poticati kritičko mišljenje učenika o nemoralnom ponašanju.

d. Kreativno pisanje

Potrebno je pripremiti dva svežnja laminiranih kartica s riječima koje označavaju elemente tradicionalne i modernizirane bajke (Prilog br. 6). Za uvježbavanje vještine pisanja nastavnik najprije u frontalnom radu s učenicima ponavlja uporabu prošlih vremena u engleskom jeziku (*Past Simple Tense, Past Continuous Tense, Past Perfect Tense*) i veznike (*linking words*). Učenici se podijele u skupine od 4-5 učenika i svakoj se skupini ponudi da, nasumce, odaberu po šest kartica iz svakog svežnja. Učenici će u skupinama pokušati napisati vlastitu bajku, koristeći sve ponudene riječi s kartica koje su dobili, primjenjujući pravila uporabe prošlih vremena. Zatim će pročitati svoje sastavke, a nastavnik će ih naknadno ispraviti i vratiti učenicima. Sastavci se mogu i izložiti na razrednom panou.

Primjeri različitih obrađenih aktivnosti i zadataka samo su dio mogućnosti koje nam ovo bogato područje ljudskog stvaralaštva pruža u učenju stranog jezika. Bajke svih naroda neiscrpan su izvor jezičnih i kulturnih sadržaja koji, kao dio individualnih tradicija, obogaćuju naše zajedničko iskustvo.

LITERATURA

- Bettelheim B. (2000). *Smisao i značenje bajki*. Cres: Poduzetništvo Jakić.
- *Biancaneve*. (1998). Milano: Arnoldo Mondadori Editore S.p.A.
- *English Teaching Forum* (1995). *The Princess and the Bowling Ball*. Washington DC. Vol.33, 1.
- Hadfield, C. i Hadfield, J.(1998). *Writing Games*. Harlow: Addison Wesley Longman Limited.

- La Cara G., Preziuso C. (1998). *Il dolce «Si»*. Corso di italiano per stranieri, II livello, Manuale per lo studente. Perugia: Guerra Edizioni.
- Naunton, J. (1996). *Think First Certificate*. Harlow: Addison Wesley Longman Limited
- Prop V. (1982). *Morfologija bajke*. Beograd: Prosveta.
- Rodari, G. (1975). *Grammatica della fantasia*. Torino: Einaudi.
- Swan, M. i Walker, C (1997). *How English Works*. Oxford: Oxford University Press.
- Taylor, E. K. (2000). *Using Folktales*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Zingarelli, N. (2002). *lo Zingarelli 2003*, Bologna: Zanichelli editore S.p.A.

PRILOZI

Prilog br.1

Boccone - s. m. Quantità di cibo che si può mettere in bocca in una sola volta: *un b. di pane, di minestra*. (Zingarelli, 2003:242)

Avvelenare - v. tr. Rendere velenoso, mettere veleno in qlco.: *a. il cibo, le acque*. (Zingarelli, 2003:188)

Neve - s. f. Precipitazione solida in forma di cristalli regolari, a struttura esagonale, i quali, acquistano un certo peso, scendono verso il suolo, mantenendosi isolati se la temperatura è molto bassa, riunendosi in fiocchi o falde se la temperatura è prossima a zero gradi: *cade la n., la n. fiocca*. (Zingarelli, 2003:1175)

Commosso - part. pass. di *commuovere*; anche agg. Preso da commozione (...) Chi esprime commozione; agitato, mosso. (Zingarelli, 2003:404)

Abbandonare - v. tr. Lasciare per sempre o per molto tempo persone o cose. (Zingarelli, 2003:16)

Nascita - s. f. Il nascere / Venuta al mondo, alla luce. (Zingarelli, 2003:1159)

Evento - s. m. Fatto che si è già verificato o che si può verificare. (Zingarelli, 2003:668)

Vanitoso - agg. Pieno di vanità, caratteristica di chi prova o ostenta un alto concetto di se stesso, ricercando e apprezzando, nel contempo, tutto ciò che può far risaltare le sue qualità personali vere o presunte. (Zingarelli, 2003: 984)

Ebano - s. m. Albero delle Ebenacee che fornisce un legno pregiato nero e durissimo. (Zingarelli, 2003:600)

Ignoranza - s. f. Condizione di chi non sa, non conosce, non ha avuto notizia di determinati fatti, avvenimenti e sim. (Zingarelli, 2003:842)

Prilog br. 2

Specchio, specchio, dimmelo o fa' un segno,
Chi è la più bella di tutto il regno?

✂️ -----

Sei tu mia regina, dal mare alla collina.

✂️ -----

Dal mare alla collina, sei bella mia regina
Ma Biancaneve lo è mille volte più di te.

✂️ -----

Se ti va di tenere in ordine la casa, lavare, pulire e cucinare, allora puoi restare da noi. Non ti faremo mancare nulla.

La tua matrigna non ci metterà molto a sapere che sei qui. Non aprire a nessuno!

✂️ -----

Chi si è seduto sulla mia seggiolina?
Chi ha mangiato nel mio piattino?
Chi ha sbocconcellato il mio panino?
Chi ha assaggiato la mia minestrina?
Chi ha usato la mia forchettina?
Chi ha tagliato col mio coltellino?
Chi si è addormentato nel mio lettino?

✂️ -----

Sei sempre bella, mia regina
Ma in una casetta piccina
Nel bosco, Biancaneve lo è
Cento e mille volte più di te.

✂️ -----

Vi prego, datela a me! Questa fanciulla è troppo bella. Non potrei più vivere senza vederla.

✂️ -----

Sei qui con me. Ti amo più di ogni cosa, e voglio sposarti. Ti porterò al castello del re, mio padre.

Prilog br. 3

- **Biancaneve** - bella, buona, ingenua, modesta
- **la matrigna** - superba, arrogante, presuntuosa, permalosa, diffidente, vanitosa, invidiosa
- **sette nani** - operosi, attivi, laboriosi, generosi
- **il cacciatore** - affettuoso, misericordioso
- **il principe** - giovane, innamorato, affascinante

Prilog br. 4**THE LITTLE GIRL AND THE WOLF**

One afternoon a big wolf (*wait*) in a dark forest for a little girl to come along carrying a basket of food to her grandmother. Finally a little girl did come along and she (*carry*) a basket of food. 'Are you carrying that basket to your grandmother?' asked the wolf. The little girl said yes, she was. So the wolf (*ask*) her where her grandmother lived and the little girl (*tell*) him and he (*disappear*) into the wood.

When the little girl (*open*) the door of her grandmother's house she (*see*) that there was somebody in bed with a nightcap and nightgown on. She (*approach*) no nearer than twenty-five feet from the bed when she (*see*) that it was not her grandmother but the wolf, for even in a nightcap a wolf does not look the least like anybody's grandmother. So the little girl (*take*) an automatic pistol out of her basket and (*shoot*) wolf dead.

Moral: It is not so easy to fool little girls nowadays as it used to be.

James Thurber: *Fables for Our Time* (adapted)

Prilog br. 5*Gap filling zadatak*

1. One of Cinderella's sisters had a beauty parlour and the other had _____.
2. She entered the competition because if she won she could _____.
3. The newspaper said the Prince was having a party because he wanted to _____ and _____.
4. Fairy Godmother also called herself _____.
5. The main part of the prize was a _____.
6. Cinderella had to agree to _____.
7. The king had organised a party because _____.
8. Cinderella told the king he could improve his finances by _____.
9. Cinderella's new job was as _____.
10. Cinderella helped the Prince by _____.

Prilog br. 6

*preuzeto i adaptirano iz Hadfield, C. i Hadfield, J.(1998). *Writing Games*. Harlow: Addison Wesley Longman Limited. str.11.

a) Tradicionalni elementi bajke

a prince	a magic carpet	invisibility	a witch	a window	a castle
a wizard	a wishing well	a princess	a Fairy Godmother	a magic cup	a talking bird
a magic mirror	a drop of blood	a forest	a lake	a magic sword	a tree with magic fruit
a wolf	tresure	a frog	a ring	a dragon	a tower

b) Moderni elementi bajke

a magic walkman	a radio that you can turn in to other people's thoughts	a magic jacuzzi	a magic cash card	a telephone line to your Fairy Godmother	a talking goldfish
a flying car	a computer that can grant wishes	a talking house plant	a feminist princess	a yuppie prince	a pop star
a politician	a bank robber	a terrorist	a punk	a bank clerk	a news reporter

INTERPRETATION OF FAIRY TALES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Summary

Using folktales in foreign language teaching gives a new significance to the language that is being taught and studied. The language becomes closer, because the topic has been deep-rooted in collective consciousness. Folktales are suitable in foreign language teaching for developing all skills: listening, speaking, reading and writing, for introducing and practising grammar and vocabulary, and for developing critical thinking. The authors present various examples of using folktales in teaching English and Italian language.

Key words: folktale, Italian language, English language, examples of using folktales